Katekistang Malikhain

Mga Turong-Gabay sa Gawaing Katekesis

Mga May-akda

Clarence M. Batan
Patnugot

Mga Katuwang na Patnugot
Keith Aaron T. Joven
Joan Christi Trocio-Bagaipo
Renniel Jayson Jacinto Rosales
Leonardo O. Quimson, Jr.
Jonathan James O. Cañete

Kasama sina
Christine C. Balmaceda
Ser Allan G. Bodoraya
Tricia Mae V. Cruz
Arthur G. Octubre
Ma. Elena P. Octubre
Abigail Maitim-Padilla
Maria Corazon C. Sanin
Mc Kyle F. Vilaz

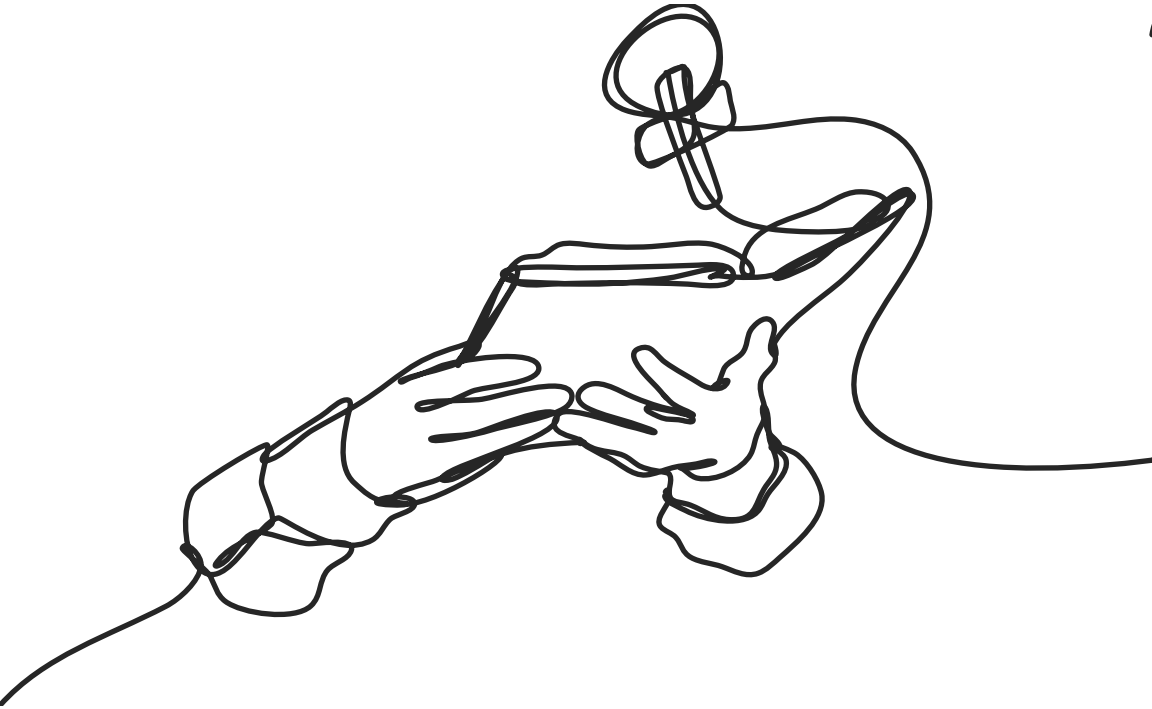

Kuwento ng Disenyo ng Pabalat at Layout

Ang konsepto ng pabalat ng libro ay mula sa imahinasyon nina Clarence M. Batan at Vincent Reuben E. Valientes na binigyang-búhay ng malikhaing **linyang-sining** ni Gracelle C. Tungbaban. Mababanaag na ang pabalat ay pinagsamang kulay puti at itim na ang puti ay kinakatawan ng liwanag ng kaalaman samantalang ang itim ay sinasagisag ng katahimikan ng pagninilay. Sa pabalat na ito ay may isang larawang-guhit na belen na may mga aninag ng anghel, tatlong haring mago, at ang Banal na Pamilya. Sa pagitan nila, may isang kamay na nakaturo't waring inaabot ang talà ng Pasko. Kinakatawan nito ang "sinagtalà" sa bawat isang katekistang nais maging katekistang malikhain na magbibigay-lakas sa tumatamlay na pananampalataya at magpapainit sa ministeryong kateketikal sa buong bansa.

Katekistang Malikhain

Mga Turong-Gabay sa Gawaing Katekesis

Mga May-akda

Clarence M. Batan
Patnugot

Mga Katuwang na Patnugot
Keith Aaron T. Joven
Joan Christi Trocio-Bagaipo
Renniel Jayson Jacinto Rosales
Leonardo O. Quimson, Jr.
Jonathan James O. Cañete

Kasama sina
Christine C. Balmaceda
Ser Allan G. Bodoraya
Tricia Mae V. Cruz
Arthur G. Octubre
Ma. Elena P. Octubre
Abigail Maitim-Padilla
Maria Corazon C. Sanin
Mc Kyle F. Vilaz

Inilathala ng University of Santo Tomas (UST)
Research Center for Social Sciences and Education (RCSSED)
Room 211, Thomas Aquinas Research Complex (TARC),
UST, España Boulevard, Sampaloc, Manila, Philippines, 1015
Telepono: +632-8786-1611 local 4040 | Telefax: +632-8731-3535
Email: rcssed@ust.edu.ph

Karapatang-Ari © 2021 ng *Catholic Bishops' Conference of the Philippines (CBCP) - Episcopal Commission on Catechesis and Catholic Education (ECCCE), University of Santo Tomas (UST) Research Center for Social Sciences and Education (RCSSED)*, at ni Clarence M. Batan

Ang **karapatang-ari** ng bawat kabanata ay nananatili sa mga indibiduwal na may-akda

Reserbado ang lahat ng karapatan kasama na ang karapatan sa muling paglilimbag at paggamit sa anomang anyo at paraan maliban kung may nakasulat na pahintulot mula sa mga may hawak ng karapatang-ari.

Unang paglimbag, 2021

Konsepto at disenyo ng pabalat nina Clarence M. Batan, Vincent Reuben E. Valientes, at Gracelle C. Tungbaban

Disenyo ng libro nina Gracelle C. Tungbaban at Vincent Reuben E. Valientes

Linyang-Sining ni Gracelle C. Tungbaban

Vector Illustrations ni Jayson U. Dela Cruz

Rekomendadong Talâ:

Katekistang malikhain : mga turong-gabay sa gawaing katekesis /

Clarence M. Batan, editor. -- Manila, Philippines : UST Research Center for Social Sciences and Education (RCSSED), c2021.
X, 186 pages; 22.86 cm.

ISBN 978-621-8269-07-1 *(Softbound/Paperback)*
ISBN 978-621-8269-08-8 *(Hardbound)*
ISBN 978-621-8269-09-5 *(EPUB)*
ISBN 978-621-8269-10-1 *(PDF downloadable)*
ISBN 978-621-8269-11-8 *(PDF read only)*

1. Catechetics – Study and teaching. 2. Catechetics – Catholic Church. 3. Religious education -- Philippines. 4. Religion and sociology. 5. Catholicism. 6. Catechisms. I. Batan, Clarence M., editor.

BX1968 .K159 2021

Inilimbag ng Raintree Trading & Publishing, Inc.
21 Matimtiman Street, U.P. Village, Quezon City
Telephone: 02 8921 8060
Email: raintree.publishing@gmail.com

Ang gawang ito ay lisensiyado sa ilalim ng *Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License*. Upang makita ang kopya ng lisensiyang ito, bisitahin ang http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/ o magpadala ng sulat sa *Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA*.

Ang ***Porticus Asia, Ltd.*** ay naggawad ng ***international research grant*** sa proyektong ito. Ang pondong ito ay malaking suporta sa Simbahang Katolika at sa espirituwal na pagbuo ng ministeryong kateketikal sa bansang Pilipinas.

Paghahandog

Para sa mga ***Katekistang Malikhain***
na ang liwanag ng paglilingkod ay
sinagtalà ng maraming naghahangad
matuto at maisabúhay ang mga
turo't aral ng Simbahang mahal.

Mga Nilalaman

Paghahandog **I**

Lupon ng Turong-Gabay **IV**

Malikhaing Pasasalamat **VI**

Panimulang Mensahe mula sa Pangulo ng *CBCP* (2021-2023) **IX**

Kabanata 1 | Sinagtalà:
Gabay-Turo sa mga Katekistang Malikhain **1**

Kabanata 2 | Liwanag:
Malikhaing Guro, Malikhaing Katekista **11**

Mga Pedagohiya sa Pagtuturo ng Katekesis **24**

Kabanata 3: Parabula **25**
Experience is the best teacher! 25
Pedagohiya ng Parabula 27
Si Santo Domingo de Guzman 29
Paano Naman ang Iba? 31

Kabanata 4: Panalangin **35**
Hiwaga ng Katekista: "Kasama Ko ang Diyos Kahit Saan" 35
Panalangin at Pedagohiya 37
Santa Monica 40
Panalangin at Katekesis 42

Kabanata 5: *Lecture* **46**
Katekista Bilang Tagapagdaloy ng Katekesis 46
Panayam Bilang Pedagohiyang Pangkatekesis 48
Si San Pedro Calungsod, Isang Katekistang Saksi ng Pananampalataya 50
Malikhaing Panayam, Katekista Bilang Tagapagdaloy ng Katekesis 53

Kabanata 6: Kuwentúhan **58**
Mga Kuwento at Karanasan ng Isang Katekista 58
Kuwentúhan at Katekesis 59
Ang mga Kuwento at Karanasan ni San Antonio de Padua 62
Kuwento't Karanasan sa Katekesis (KKK) 65

Kabanata 7: Tula **68**
Tula ng Aking Búhay-Katekista 68
Ang Kapangyarihan ng Tula 71
Si Karol Wojtyla, ang Makatang Katekista 73
Ang Tula sa Katekesis 74

Kabanata 8: Awit **76**
Musika ng Puso, Awit Para sa Iyo 76
Ang Kahalagahan ng Awit at Musika sa Katekesis 78
Ang Mahiwagang Musika sa Puso ni Santa Cecilia 82
Ang Ligaya ng Pasko Gamit ang Musika 84

Mga Larawang Retablo ng mga Katekistang Banal

Malikhaing Linyang-Sining

Kabanata 9: Sayaw **87**
Sayaw: Galaw at Indak ng Papuri 87
Katekesis at Pagsasayaw 88
Ang Sayaw at Indak ni Santa Teresa ng Avila 92
Paggamit ng Sayaw sa Panalangin 93

Kabanata 10: Teatro at Pelikula **97**
Ang Dula at Ang Pagiging Katekista 97
Dula sa Katekesis 100
Santa Teresa ng Batang Hesus: Aktor at Manunulat 104
Dulaan 106

Kabanata 11: Larawan at Retrato **112**
Pagpapahayag ng Pananampalataya sa Pagguhit at Potograpiya 112
Mainam na Larawan ng Pananampalataya 114
Santa Veronica, Patrona ng mga Potograpo 119
Halimbawang Gawain Gamit ang Pagguhit at Potograpiya 121

Kabanata 12: Kalikásan **124**
Sa Ilalim ng Punò ng Narra 124
Kalikásan at Katekesis 126
Ang mga Kapatid ni Kiko 129
Ang Kalikásan Tungo sa Kalakasan 130

Kabanata 13: Katahimikan **136**
Ang Tinig ng Diyos sa Katahimikan 136
Katahimikan at Katekesis 137
Ang Tahimik na Búhay ni San Benito 142
Tahimik na Palagid, Paglalim ng Katekesis 143

Kabanata 14: Talambúhay **149**
Mga Banal na Talambúhay 149
Talambúhay na Nakapagpapabago ng Búhay 151
Mga Banal sa Likod ng Isa ring Banal 155
Malikhaing Katekesis 158

Kabanata 15 | Mga Kislap ng Kabanalan:
Malikhaing Ministeryong Kateketikal na Naghahatid ng *Mabuting Balita* Tungo sa Búhay na Banal **164**

Pangwakas na Mensahe mula sa
Tagapamuno ng *CBCP-ECCCE* (2016-2021) **180**

Tungkol sa Mga May-akda at Mga Taga-disenyo ng Libro **182**

Lupon ng Turong-Gabay

Mga May-akda

Clarence M. Batan (Patnugot), *Unibersidad ng Santo Tomas*
Keith Aaron T. Joven (Katuwang na Patnugot), *Unibersidad ng Santo Tomas*
Joan Christi Trocio-Bagaipo (Katuwang na Patnugot), *Unibersidad ng Santo Tomas*
Renniel Jayson Jacinto Rosales (Katuwang na Patnugot), *Sta. Teresa College*
Leonardo O. Quimson, Jr. (Katuwang na Patnugot), *Unibersidad ng Santo Tomas*
Jonathan James O. Cañete (Katuwang na Patnugot), *La Salle College of Antipolo*
Arthur G. Octubre, *Siena College of San Jose, Inc.*
Ma. Elena P. Octubre, *Siena College of San Jose, Inc.*
Tricia Mae V. Cruz, *Unibersidad ng Santo Tomas*
Maria Corazon C. Sanin, *Unibersidad ng Santo Tomas*
Ser Allan G. Bodoraya, *Unibersidad ng Santo Tomas*
Christine C. Balmaceda, *St. Bridget College - Batangas*
Abigael Maitim-Padilla, *De La Salle University - Laguna Campus*
Mc Kyle F. Vilaz, *De La Salle Araneta University*

Teknikal na Patnugot ng Wika *(Language Editor)*

Alvin Ringgo C. Reyes*, Unibersidad ng Santo Tomas*

Taga-disenyo ng Pabalat

Clarence M. Batan
Vincent Reuben E. Valientes
Gracelle C. Tungbaban

Taga-disenyo ng Libro

Gracelle C. Tungbaban
Vincent Reuben E. Valientes

Tagaguhit ng mga Larawan

Gracelle C. Tungbaban (Linyang-Sining)

Jayson U. Dela Cruz *(Vector Art)*

Mga Tagasuri ng Nilalaman

Reb. Padre Amado V. Gino, *Diyosesis ng Kalookan*

Vanessa B. Sabit, *Diyosesis ng Bacolod*

German J. Calacat, Jr., *Arkidiyosesis ng Cagayan de Oro*

Catholic Bishops' Conference of the Philippines – Episcopal Commission on Catechesis and Catholic Education (CBCP-ECCCE)

Obispo Roberto C. Mallari, DD, *Tagapamuno*

Reb. Padre Ernesto B. de Leon, *Kalihim*

Sr. Ma. Jesusa G. Enginco, OP, *Katuwang na Kalihim*

National Catechetical Study (NCS) 2021: Pastoral Action Research and Intervention (PARI) Project

Clarence M. Batan
Lider-Mananaliksik
Florence Co-Navidad
Kawaksing Mananaliksik
Ruth DL. Andaya
Katuwang sa Administrasyon at Pondo
Tisha Isabelle M. de Vergara
Keith Aaron T. Joven
Jaycar P. Espinosa
Mga Katuwang sa Pananaliksik at Dokumentasyon
Celda L. Palma
Sosyologong Mag-aaral na Katuwang sa Pananaliksik at Dokumentasyon
Vincent Reuben E. Valientes
Gracelle C. Tungbaban
Coleen Elisabeth C. Candelario
Jayson U. Dela Cruz
Mga Sosyologong Mag-aaral na Katuwang sa Multimedia

Malikhaing Pasasalamat

Malikhaing **pasasalamat**
Ang aming **handog**
Na **linyang-sining** ang gamit -
Sa salita ma'y salat
Mga **Katekistang-lingkod** -
Larawan ay **pag-ibig**!

- Clarence M. Batan

Linyang-Sining ni Gracelle C. Tungbaban

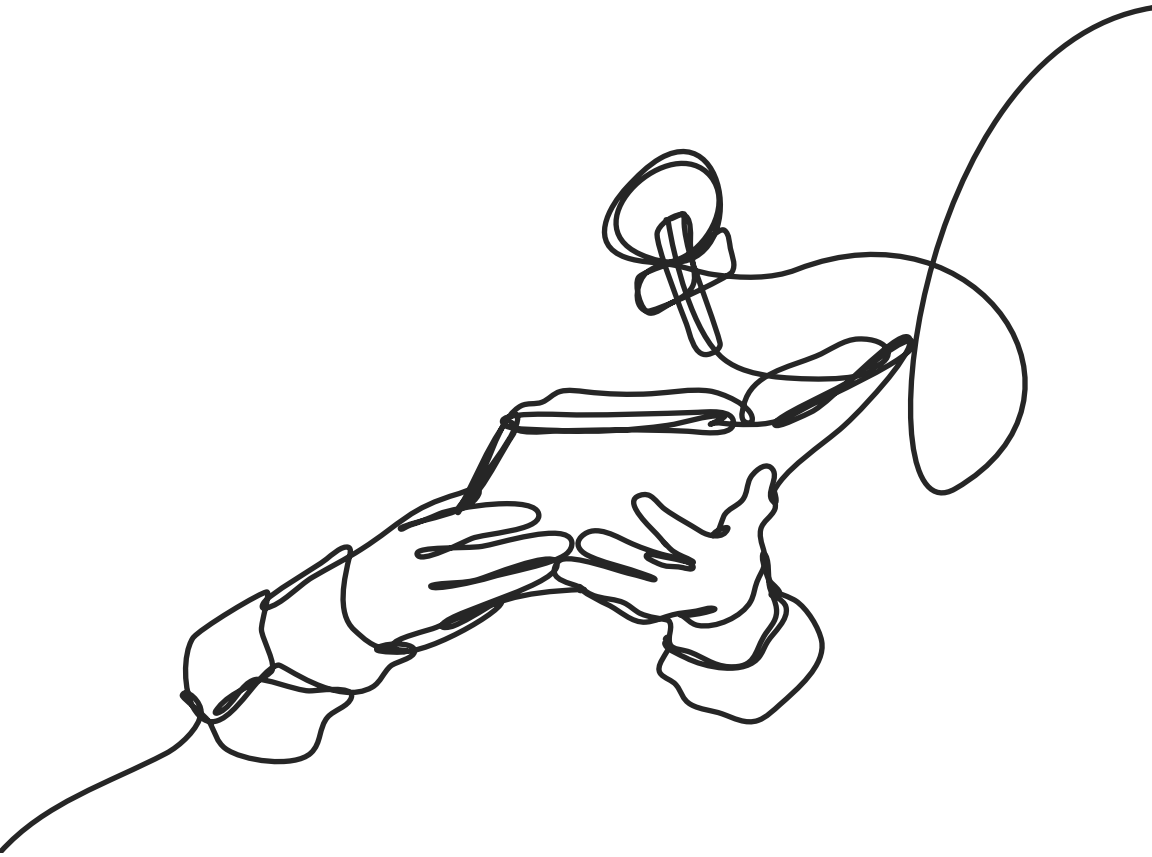

Panimulang Mensahe

Pagbati sa Ngalan ni Hesus, ang ating Dakilang Guro!

Nais kong ipaabot ang aking taos-pusong pasasalamat at pagbati sa lahat ng bumubuo ng *National Catechetical Study (NCS) 2021: Pastoral Action Research and Intervention (PARI) Project Research Team* at ng *Unibersidad ng Santo Tomas (UST) Research Center for Social Sciences and Education (RCSSED)* sa pangunguna ni Propesor Clarence M. Batan, PhD at ng *Catholic Bishops' Conference of the Philippines - Episcopal Commission on Catechesis and Catholic Education (CBCP-ECCCE)*, sa pamumuno ng Lubhang Kagalang-galang Roberto C. Mallari, D.D., Obispo ng Diyosesis ng San Jose de Nueva Ecija, at ng kaniyang kalihim, si Reb. Padre Ernesto B. de Leon. Silang lahat ay nagpunyagi nang husto upang mabuo ang napakagandang handog na ito ng Simbahan para sa mga minamahal nating mga katekista.

Sa isang liham apostolika na inilabas ng ating Santo Papa Francisco noong Mayo 2021, kaniyang inihayag ang napakahalagang misyon ng mga katekista sa Simbahan noon pa man at magpahanggang ngayon. Giit ng Santo Papa na napakalaki ng kanilang ambag sa pagpapalaganap ng *Salita ng Diyos* at ng pananampalataya. Sinabi niya, "Malugod na kinikilala ng Simbahan ang mga katekista sa kanilang buong-pusong paglilingkod bilang tanda ng kanilang pagmamahal at pagbibigay ng sarili para sa misyon ng ebanghelisasyon sa Simbahan… at sa tulong nila (mga katekista) kaya patuloy at sinisikap ng Simbahan na gumawa ng mga paraan upang matulungan sila na maipahayag ang pananampalataya sa lahat ng nilalang at manatili ang lahat na tapat sa *Salita ng Diyos* at sa *Mabuting Balita*" (Antiquum Ministerium, #2).

Kaya sa pagdiriwang natin ng ika-500 taon ng Pagdating ng Pananampalatayang Kristiyano sa ating bansa, ang aklat na ito na pinamagatang ***Katekistang Malikhain - Mga Turong-Gabay sa Gawaing Katekesis*** ay isa sa mga handog natin upang lalong maipahayag sa paraang mainam at napapanahon ang ating pananampalatayang tinanggap noon pa man at magpahanggang ngayon.

Makatutulong ang aklat na ito upang magabayan ang ating mga katekista upang patuloy nilang maituro ang pagmamahal ni Hesukristo sa pamamagitan ng iba't ibang mga malikhaing pedagohiya, bukod pa sa mga nakasanayang *"lecture method"* at "pagkukwento ng karanasan". Itinatampok din sa aklat na ito ang mga katekistang nagbahagi ng kanilang mga karanasan kung papaano magagamit ang iba't ibang mga pedagohiya sa pagtuturo ng katekesis. Nagpapatotoo ang mga ito na sa gitna ng lahat ng ating mga biyayang natatanggap, tayo ay may mahalagang misyon na magbigay at magbahagi, na tayo'y "biniyayaan upang maging biyaya" (Mateo 10:8).

Hangad ko at dalangin na maging malawak at malaki ang maibunga ng proyektong ito upang mas maipahayag ang pag-ibig ng Diyos at lubos na maalalayan ang ating mga ***Katekistang Malikhain***.

Mabúhay ang mga katekista at pagpalain nawa kayong lagi ng Poong Maykapal!

Kaisa ninyo kay Kristo,

✞ **Obispo Pablo Virgilio S. David, D.D.**
Diyosesis ng Kalookan
Pangulo, CBCP (2021-2023)

Kabanata 7

Tula

Joan Christi Trocio-Bagaipo

Tula ng Aking Búhay-Katekista
Kuwentong Katekista

Sa Catechetical Center sila unang nagkita
Nagtagpo ang súkat at tugma ng kanilang pag-iibigan
Matapos ang isang taong sumpaan sa harap ng Simbahan
Pinanganak ang batang sa sinapupunan pa lamang ay
katekista na.

Gusto kong paniwalaan na kinalakhan ko na ang mundo ng mga katekista. Lumaki ako sa isang relihiyosong pamilya. Ang Tatay ko ay dating seminaristang *Passionist* at mayroon siyang *Bible Study on the Air Program* sa lokal na estasyon ng radyo sa aming bayan noong nabubúhay pa siya. Ang Nanay ko naman ay nagtapos sa *Mother of Life Catechetical Center*. Panganay ako sa lima. Naalala kong sa tuwing kami'y magdarasal ng rosaryo, tig-iisa kaming magkakapatid sa pangunguna sa mga misteryo.

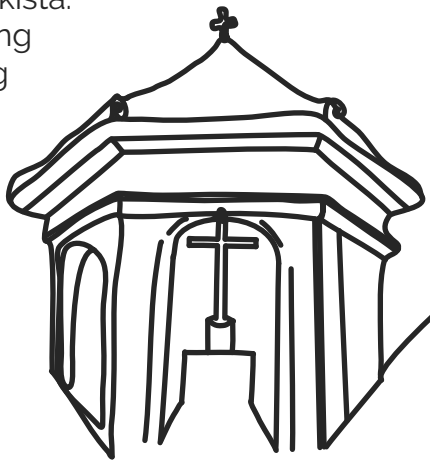

Bata pa lamang ako ay lagi na akong kasama sa *Flores de Mayo*. Tuwang-tuwa ako kapag napipiling mamuno sa dasal, o kaya ay anghel sa prusisyon sa pagtatapos ng

Mayo. Mahuhusay ang mga katekista namin noon, mga apat na dekada na ang nakakaraan. Magaling silang magkuwento, may gamit pang mga *picture chart*.

Marahil, dahil sa Tatay at Nanay ko at mga karanasan ko sa *Flores de Mayo* kaya noong ako ay nasa *grade six* na at naghanap ng mga *volunteer* para magturo ng *catechism classes* sa katabi naming pampublikong paaralan, numero uno ang pangalan ko sa listahan.

Nagtuloy-tuloy ang pagbo-volunteer ko hanggang sa mag-*high school*. Subalit bilang isang tipikal na *teenager*, ang gusto ko ay *adventure*. Nag-iba ang motibasyon ko sa pagiging *Volunteer Catechist (VolCat)*. Naalala ko na kaya masigasig akong magturo noon, kasi iniiwasan ko ang *Math* at *Science* na kadalasan ay natatapat tuwing pagkatapos ng *recess*. *Recess time* ang oras ng pagpunta naming mga *VolCat* sa *public school* para magturo ng kalahating oras. Mga isang kilometrong lakad din ang pagitan ng aming eskuwelahan sa eskuwelahang pinagturuan ko kaya pagbalik ay tapos na ang *Math* o *Science*. Marahil ay iyon ang unang nag-udyok sa akin na mag-*volunteer* bilang *student-catechist*. Pero malinaw na malinaw pa sa alaala ko ang ngiti ng mga batang naghintay sa akin sa pinto ng kanilang silid, at kung paanong masigla silang lumahok sa bawat panalangin at sayaw-awit na itinuro ko. Lahat ng itinuro kong iyon ay natutuhan ko rin sa mga katekistang nagturo sa akin. Noong ako ay nagtapos na ng *high school*, wala akong natanggap na kahit anong *academic award* kundi *leadership* at *Catechist of the Year.*

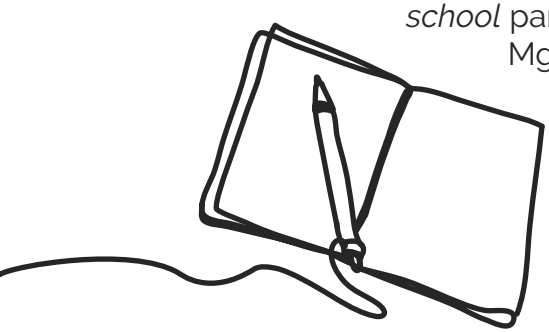

Siguro, iyon ang dahilan kung bakit sa dinami-rami naming nagtapos ay sa akin inialok ng mga madre ang *scholarship* na mag-aral ng *Religious Education* sa

Siena College, Quezon City. At matapos nga ang apat na taon mula noon, nagtapos ako sa *Mother Francisca Catechetical and Missionary Formation Institute*. Mula noon hanggang ngayon, ang trabaho ko ay nakakabit na sa pagiging isang katekista.

Kung babalikan ko ang mga naging karanasan ko sa loob ng *catechism classes* na nadaluhan ko at sa loob ng *catechism classes* na ako mismo ang katekista, maaaring masasabi kong ang pinakapaborito ko ay ang pagbabasá ng mga kuwentong may súkat at tugma, ang pagtula. Gustong-gusto kong ituro ang mga awit, ang mga salmo. Kinikilig ako sa bawat wikang nagtutugma sa dulo. Lumalakas ang imahinasyon ko sa mga larawang-diwa.

Sa mga naging karanasan ko, maaring di man sakto sa mga súkat ng pamantayan ng mga tamang intensiyon sa pagboluntaryo, nagtugma-tugma naman ang mga naging daan upang ako'y makarating sa kalagayan ko ngayon na humaharap sa tao sa loob at labas ng apat na sulok ng paaralan -

Ang mga magulang ko,
Ang mga naging katekista ko noon,
Ang mga naturuan kong mag-aaral,
Ang Catechetical Center na sa akin ay humubog,
Ang aking mga kapuwa-katekista.

Sila ang mga pantig at saknong, na wala mang saktong súkat at tugma, ay bumuo sa tula ng aking búhay-katekista.

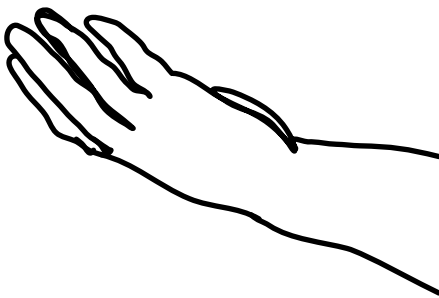

Ang Kapangyarihan ng Tula
Kuwentong Pedagohiya

Makapangyarihan ang tula. Naghahatid ito ng mga kongkretong karanasan ng pagmamasid, pakikinig, pag-amoy, panlasa at pagdama sa ating imahinasyon at kamalayan.

Sa pamamagitan ng tula, nagiging buháy at lapát sa karanasan ang pag-unawa natin sa mga turo ng ating pananampalataya. Ang pananampalatayang Katoliko ay naipahahayag sa pamamagitan ng mga tula. Halimbawa, ang mga salmo, awit, at panalangin sa *Banal na Bibliya* ay nasa anyong patula. Maging ang kuwento ng paglikha at ang ilang mensahe ni Hesus sa apat na Ebanghelyo sa *Bagong Tipan* ay nasusulat sa anyong patula.

Nang magkatawang-tao ang Diyos, nakikita Siya, naririnig Siya, nahahawakan Siya, nararamdaman Siya. Ang hiwaga ng Kaniyang pagiging Diyos ay mas naaabot ng payak nating pang-unawa. Ganoon din ang ginagawa ng tula sa ating katekismo. Ginagawang lapát at ábot-diwa, at binibigyang-anyo ng mga talinghaga at metapora ng tula ang mga abstrak na konsepto ng ating pananampalaya.

Nagiging mas malikhain ang paghahatid ng mga mensaheng itinuturo ng ating pananampalataya kung gagamitan ng malilikhaing pamamaraan tulad ng tula. Alinsunod sa mga datos ng *NCS 2021: PARI Project*, "mukhang matagal nang naghihintay ang mga katekista na magkaroon sila ng mga bagong *catechetical material* at *module* para mas epektibo nilang harapin ang hámon ng katekesis at *new envangelization*" (Batan, 2020).

Sabi nga ni Rica Palis na isa sa mga panauhin ng *Kuwentong Katekista 9* noong Agosto 2, 2021, ang tula ay isa sa mga paraan upang ang pagsasagawa ng katekesis ay maging mas kapana-panabik, mapanghikayat, at mapanlahok. Maging ang direktor ng nabuong

malilikhaing materyal natin sa *Kuwentong Katekista* na si Edward Perez ("Kuwentong Katekista 9", 2021) ay binigyang-diin na ang mga larawang-diwa na dala ng mga tula ay magbibigay sa mga makakapakinig nito ng mas malalim na pag-unawa sa isang konsepto sapagkat nagkakaroon ng proseso ng pag-aangkin at pagtatawid ng mensahe ng mga ituturo sa paraang malikhain.

Maging sa teolohiya na siyang agham ng pag-aaral tungkol sa Diyos, kinakailangan ang pagiging malikhain. Ayon kay San Anselm, ang teolohiya ay "*fides quaerens intellectum" (faith seeking understanding)* (Williams, 2020). Kung susubukan natin itong isalin sa kamalayang Pilipino, maari nating sabihin na ang teolohiya ay ang pananampalatayang naghahanap nang mas malalim na pag-unawa. Ang mga tula ang kailangan ng teolohiya upang ang mga paliwanag nito ay hindi maging mekanikal na lamang na pag-aaral tungkol sa Diyos (Thelen 2014). Ang mga tula ang magbibigay-búhay sa mga turo ng pananampalataya.

Alam niyo ba na maging si Santo Tomas de Aquino na kilaláng mahusay na teologo at dakilang pilosopo ay sumulat din ng mga tula? Isinalin niya sa mga tula ang kaniyang pamimilosopiya. Halimbawa na lamang ang *Tantum Ergo* na ginagamit tuwing *benediction* ay mula sa mga tulang pang-Eukaristiya.

Ang paggamit ng tula ay isang malikhaing paraan upang maipaabot natin ang mensahe ng Ebanghelyo sa gitna ng mapanghamong mundo. Wika nga ni Pope Francis sa *Cando Lucis Aeternae* (2021), gabay natin ang Dakilang Makata upang maging mahinahon at matatag tayo sa paglalakbay sa búhay at sa ating pananampalataya kung saan lahat tayo ay tinatawag, hanggang matagpuan ng mga puso natin ang tunay na kapayapaan at kaligayahan hanggang marating natin ang rurok ng ating pagkatao: Ang pag-ibig na siyang nagpapagalaw sa araw at sa iba pang mga bituin.

Si Karol Wojtyla, ang Makatang Katekista

Kuwentong Kabanalan

Bata pa lamang si **Karol Wojtyla**, o mas kilála natin sa tawag na **Papa San Juan Pablo II**, ay mahilig na siyang sumulat ng mga tula – mula noong mag-aaral siya hanggang sa siya'y maging pari, obispo at misyonero, ang kaniyang mga tula ay sumalamin sa kabutihan ng Diyos na naranasan niya sa kaniyang búhay. Noong naging Santo Papa siya, mas nabigyan ng malawakang pagkilala ang kaniyang mga tula. Pinagsama-sama ang mga ito at ginawang isang libro na may pamagat na *The Place Within: The Poetry of John Paul II* (1995).

Madalas gumamit ang Santo Papa ng mga tula upang magturo ng katekismo. Halimbawa ay ang katekismo tungkol sa anghel. Mayroon itong anim na linya at bawat linya ay ipinaliwanag niya araw-araw sa loob ng kaniyang talumpati sa tuwing humarap siya sa mga tao sa tinatawag na "*general audience with the Pope*" noong Hulyo 9-20, 1986.

Narito ang katekismo ni **Papa San Juan Pablo II** tungkol sa mga anghel sa wikang Ingles:

Creator of all things
Angels in the history of salvation
Creator of the angels who are free beings
The fall of the rebellious angels
Creator of things unseen, the angels
Christ's victory conquers evil.

Ipinakita ni **Papa San Juan Pablo II** ang kapangyarihan ng mga tula sa pagpapalalim ng mga turo ng ating pananampalataya.

Ang Tula sa Katekesis
Malikhaing Katekesis

Paano ituturo ang panalanging itinuro sa atin ni Hesus gámit ang tula bilang pedagohiya?

Paksa	Ama Namin
Pangunahing Layunin	Maipaliwanag ang katekesis ng panalanging *Ama Namin* sa bawat taludtod nito.
Bunga ng Aralin	Makagawa ng sariling panalangin gamit ang tula.

Tulad ng paraan ni **Papa San Juan Pablo II**, maaari nating ituro ang *Ama Namin* sa pamamagitan ng pagpapaliwanag ng bawat taludtod. Pagkatapos itong maituro, ipaliwanag natin na maaari din tayong gumawa ng sariling panalangin na may ilang taludtod sa isang saknong tulad ng sa *Ama Namin*.

Hindi kailangang laging may tugma at sakto ang mga súkat ng mga taludtod sa isang saknong. Maaari ring bukas ang pagdaloy ng mga ideyá gamit ang mga piling salita *(free verse)*. Subukan nating lumikha ng tula sa pagbuo ng panalangin.

Mga Panuto

1. Mag-isip ng tema ng isang simpleng dasal. Maaaring ito ay dasal ng pasasalamat o papuri o paghingi ng tawad.
2. Kapag nabuo na sa isip mo ang larawang-diwa ng tema ng panalangin, maaari mo nang simulan isulat ang isang tula.
3. Maaaring gawing laro ang pagbubuo. Pagtutulungan ng mga mag-aaral ang pagbubuo.

Panalanging Kateketikal

O Dakilang Makata ng Búhay, biyayaan Mo po kaming
Mga katekistang-lingkod ng malikhaing talento at
Sining ng kasanayan upang ang Iyong mga aral,
Tulad ng mga matalinhagang tula ay maibahagi sa
Simbahang mahal na lubos na pinaglingkuran ni
***Papa San Juan Pablo II** na may ngiti sa labi at*
Pusong nagpupuri sa Iyong kadakilaan. Amen.

- Clarence M. Batan, NCS 2021: PARI Project

Mga Sanggunian

Batan, Clarence. (2020). *Katekista: Mga Tulang Pananaliksik hango sa National Catechetical Study.* Catholic Bishops' Conference of the Philippines (CBCP) – Episcopal Commission on Catechesis an Catholic Education (ECCCE), University of Santo Tomas (UST) Research Center for Social Sciences and Education (RCSSED). Manila.

National Catechetical Study 2021: PARI Project. (2021). *Kuwentong Katekista 9: Katekistang Malikhain*. Paper presented at the Kuwentong Katekista 9: Katekistang Malikhain, Zoom Meeting.

Pope Francis. (2021). *Cando Lucis Aeterna.*

Pope John Paul II. (1968). *Catechesis on the Angels.* Retrieved from https://www.ewtn.com/catholicism/library/catechesis-on-the-angels-7960

Pope John Paul II. (1995). *The Place Within: The Poetry of John Paul II*. Vatican.

Thelen, P. (2014). *What Catechesis is Missing: A Poetical Approach to Teaching the Faith: The Sower.*

Williams, T. (2020). *Saint Anselm.* In E. N. Zalta (Ed.), The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Winter 2020 Edition). Retrieved from https://plato.stanford.edu/archives/win2020/entries/anselm/

Pangwakas na Mensahe

Sa halos anim na taong nagdaan na aking pamumuno sa *CBCP-ECCCE*, nakasama ko kayo, ang maraming **katekistang-lingkod** sa bawat sulok ng ating Simbahang Katolika sa Pilipinas. Personal kong nasaksihan ang hindi matatawarang pagpapahalaga at pagmamahal ninyo sa kateketikal na misyong maging mabuti at epektibong tagapagturo ng ating pananampalataya.

Ayon nga sa ating *National Catechetical Study (NCS) 2016 - 2021*, ang mga katekista ay maituturing na "natatagong kayamanan ng ating Simbahan". Ang inyong yamang-taglay ay hindi materyal kundi ang disposisyong maglingkod na walang inaasahang anomang kapalit. Ito ang masasabi kong simula ng pagtahak sa daan ng kabanalan.

Kaya't bilang pasasalamat at pagkilala sa inyong mga sakripisyo't pagmamahal sa ating Simbahan, ito ang isang modyul na binuo para sa inyo - ang aming mga mahal na katekista. Ito ay batay sa pananaliksik ng *NCS* at isinulat ng mga kapuwa guro't katekista mula sa iba't ibang institusyon.

Espesyal ang modyul na ito dahil tungkol ito sa pagkilala ng inyong talento't kasanayan bilang mga Katekistang Malikhaing bukas sa paggamit ng samo't saring pedagohiya upang ang katekesis ay maging makabuluhan, malalim, at mapaghuhugutan ng inspirasyon ng kabanalan.

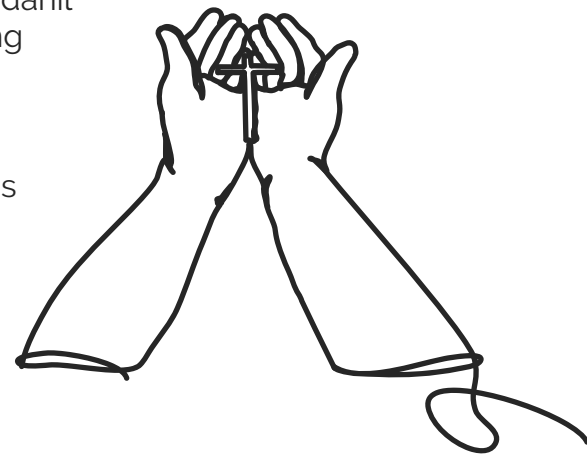

Naalala ko tuloy si Padre Thomas Green, isang paring Heswita. Para sa kaniya, simple lang daw ang maging santo; kailangan lang daw ay makinig tayo sa kalooban ng Diyos. Ayon sa kaniya, kapag ipinahiwatig ng Diyos ang kaniyang Banal na Kalooban, kailangan natin itong gawin nang buong puso, lakas, at kaluluwa. Sa madaling salita, isabúhay ang kalooban ng Panginoon.

Naniniwala akong kinakatawan ng modyul na ito ang panibagong inspirasyong sa pagpapalawig ng gawaing katekesis ng ating Simbahan tungo sa kabanalan. Kasama kaming inyong mga obispo, kaparian at mga relihiyoso, tayong lahat, sa pamamagitan ng librong ito, ay may panibagong dahilan upang maging mabuti at epektibong mga katekista para sa ating Simbahang nagdiriwang ng ikalimang daang taon ng Kristiyanismo sa ating bansa.

Taimtim kong dalangin na magsilbing liwanag ang bawat isang pedagohiya na isinalarawan sa librong ito. Nawa'y mas maging makahulugan ang lahat ng gawaing katekesis na mag-iiwan ng kislap sa mga mata ng bawat Katolikong maglalakbay patungo sa daan ng kabanalan.

Halikayo at sabay-sabay natin ibahagi ang kabanalang-bunga ng ***Katekistang Malikhain!***

✝ Obispo Roberto C. Mallari, D.D.
Diyosesis ng San Jose de Nueva Ecija
Tagapamuno, CBCP-ECCCE (2016-2021)

Tungkol sa Mga May-akda at Mga Taga-disenyo ng Libro

Mga May-akda

Patnugot

Si **Clarence M. Batan** ay isang sosyologo sa larangan ng kabataan, edukasyon, trabaho, at Katolisismo partikular sa larangan ng ministeryong kateketikal. Naging *Research Director* siya ng *Research Cluster for Culture, Education, and Social Issues (RCCESI)* (2015-2016). Kasalukuyan siyang Propesor sa Sosyolohiya at Tagapag-ugnay ng *Departamento ng Sosyolohiya* ng Pakuldad ng mga Sining at Panitik *Unibersidad ng Santo Tomas (UST)*. Pinamunuan ang *National Catechetical Study (NCS) 2016-2018* at nagsilbing Lider-Mananaliksik ng *National Catechetical Study (NCS) 2021: Pastoral Action Research and Intervention (PARI) Project.* Isa siyang tagahanga ng mga katekistang Pilipino ng Simbahang Katolika.

Mga Katuwang na Patnugot

Si **Keith Aaron T. Joven** ay Katuwang sa Pananaliksik at Dokumentasyon ng *National Catechetical Study (NCS) 2021: Pastoral Action Research and Intervention (PARI) Project.* Siya ay nakapagtapos ng *BA Sociology* sa *Unibersidad ng Santo Tomas (UST)*. Siya ay naglilingkod bilang *instrumentalist* sa *Our Lady of Grace Parish,* Mabalacat City, Pampanga.

Si **Joan Christi Trocio-Bagaipo** ay isang katekistang nagtapos sa *Mother Francisca Catechetical and Missionary Formation Institute* sa *Siena College Inc. Quezon City.* Sa kasalukuyan, siya ay nagtuturo sa *Insitute of Religion* at *Reseach Associate* ng *Center for Theology, Religious Studies and Ethics* ng *Unibersidad ng Santo Tomas (UST)*. Siya rin ay naging *Fellow* ng *Komisyon sa Wikang Filipino* sa larangan ng pagsasalin. Maliban sa pagtuturo at pananaliksik, aktibo rin siya sa iba't ibang propesyonal at sibikong gawain.

Si **Renniel Jayson Jacinto Rosales** ay isang guro ng Teolohiya, Pilosopiya, at pananaliksik sa *Senior High School* ng *Sta. Teresa College, Bauan, Batangas* at isang *Certified Family Educator* na iginawad ng *CBCP-Episcopal Commission on Family and Life (ECFL)*. Siya ay nagtapos ng kaniyang *Master of Arts in Applied Theology* at kasalukuyang nag-aaral ng *PhD in Applied Theology* sa *De La Salle University (DLSU) Manila* kasabay ng *Advanced Certificate in Adult Faith Formation* sa *Fordham University*, *New York*. Siya ay isang lingkod-pastoral sa *San Isidro Labrador Parish,* Cuenca, Batangas kung saan ay pinangungunahan niya ang *Parish Social Communications* at *Parish Ministry on Social Services*. Ang kaniyang mga interes sa pag-aaral at pananaliksik ay umiikot sa espirituwalidad, *religious education*, *Catholic Social Teachings*, at *faith formation*.

Si **Leonardo O. Quimson, Jr.** ay isang guro at katekista mula sa *Senior High School (SHS)* ng *Unibersidad ng Santo Tomas (UST)* at Arkidiyosesis ng Maynila. Siya ay nagtapos ng *Bachelor of Secondary Education Major in Religious Education* sa *UST* noong Marso 2010 at ng *Master of Education Major in Religious and Values Education* sa *De La Salle University (DLSU)* noong 2021. Siya ay nagturo rin sa *Paco Catholic School* mula 2010 hanggang 2018 at naging Tagapag-ugnay sa Edukasyon sa Pagpapakatao at *Christian Living Education*. Siya rin ay naglilingkod bilang *volunteer catechist* at *lay minister* sa *Our Lady of Peñafrancia de Manila Parish,* Paco, Manila.

Si **Jonathan James O. Cañete** ay isang lisensiyadong guro ng S*enior High School (SHS)* at isang katekista mula sa *La Salle College* ng Antipolo. Siya ay nakapagtapos ng *Master of Arts in Applied Theology* at sa kasalukuyan ay kumukuha ng kaniyang *PhD in Applied Theology* sa *De La Salle University (DLSU) Manila*. Ang kaniyang interes ay nasa larangan ng katekesis at *religious education, empirical Theology, Theology of disability, youth studies, digital Theology, at sosyolohiya ng relihiyon.*

Kasama sina

Si **Christine C. Balmaceda** ay nakapagtapos ng *Bachelor of Secondary Education Major in Values Education*. Siya ay lisensiyadong guro na nagtuturo sa *St. Bridget College-Batangas*. Sa kasalukuyan, siya ay patuloy na nag-aaral at kumukuha ng programang *Master of Education Major in Religious and Values Education* sa *De La Salle University (DLSU) Manila*. Siya rin ay aktibong katekista at lektor sa *Sta. Rita de Cascia Parish* na naglalaan ng kaniyang oras sa pagbibigay ng *pre-jordan* at *pre-confirmation seminar* tuwing araw ng Linggo.

Si **Ser Allan G. Bodoraya** ay isang Katuwang na Propesor ng *Institute of Religion* ng *Unibersidad ng Santo Tomas (UST)*. Siya ay nagtapos ng *AB Classical Philosophy* sa *San Carlos Seminary*. Nagtapos siya ng kaniyang *Master of Arts in Applied Theology* sa *De La Salle University (DLSU) Manila*. Bilang *volunteer* at *sign language interpreter* ng *Archdiocese of Manila Ministry for Persons with Disabilities*, ang kaniyang pag-aaral ay nakatuon sa pagpapalalim ng Katolikong pagninilay sa paksang *Disability Theology.*

Si **Tricia Mae V. Cruz** ay isang katekista at guro mula sa *Senior High School (SHS)* ng *Unibersidad ng Santo Tomas (UST)*. Siya rin ay isa sa mga tumatayong tagapayo ng *Young Ones for Unity – UST SHS*. Mula sa parehong Unibersidad, siya ay nakatapos ng *Bachelor of Secondary Education Major in Religious Education* noong 2015 at ng *Master of Arts Major in Theology* noong 2020. Mula taóng 2015 hanggang 2017 ay nagturo siya sa *St. Theresa's College,* Quezon City ng *Christian Living Education* sa una at ikalawang baitang.

Si **Arthur G. Octubre** ay isang katekistang nagtapos ng *Bachelor of Secondary Education Major in Religious Education*, *Minor in English Literature* sa *Mother Francisca Catechetical and Missionary Formation Center* sa *Siena College Inc. Quezon City*. Naglingkod siya bilang isang *lay missionary-catechist* sa mga katutubong Aeta sa Porac, Pampanga sa gabay ng *Congregation of Dominican Sisters of St. Catherine of Siena* at naging katekista ng Diyosesis ng Novaliches. Sa kasalukuyan, siya ay guro ng *Religious Education* at *Values Education*, at isang *Institutional Campus Minister* sa *Siena College of San Jose, Inc.* sa loob ng 21 taon.

Si **Maria Elena P. Octubre**, mula pagkabata, ay sumasama na sa mga gawaing kateketikal ng mga *Franciscan Immaculatine Sisters* hanggang maging propesyonal na katekista ng Arkidiyosesis ng Maynila at guro ng relihiyon. Sa kasalukuyan, siya ay guro ng *Christian Living and Values Education (CLVE)* sa *Senior High School (SHS)* sa *Siena College of San Jose, Inc*.. Nakapagtapos siya ng *Master of Arts in Education Major in Teaching the Early Grades* noong 2018 at kasalukuyan ay kinokompleto ang kaniyang *PhD in Educational Management* sa *University of Caloocan City*.

Si **Abigael Maitim-Padilla** ay isang *religious educator* sa *De La Salle University (DLSU) Laguna Campus*. Siya ay nagtapos ng kolehiyo sa *Don Bosco Canlubang* ng *Secondary Education Major in Religious Education* at nag-aaral ng *Master of Education Major in Religious and Values Education* sa *De La Salle University (DLSU) Manila*. Siya ay matagal na naging katekista sa *Mary Help of Christians Parish,* Calamba, Laguna. Ang kaniyang interes ay nasa larangan ng katekesis, *religious education*, at *spirituality*.

Si **Maria Corazon C. Sanin** ay isang katekista at guro mula sa *Senior High School (SHS) ng Unibersidad ng Santo Tomas (UST)* mula pa noong 2018. Naging bahagi ng *Institute of Religion, UST* at nagturo ng *Religious Education* at *Christian Living* sa kolehiyo at *Junior High School (JHS)* sa *St. Paul University of Quezon City*. Nagtapos siya ng *Master in Pastoral (Ministry) Theology* sa *San Carlos Seminary Graduate School of Theology, Guadalupe, Makati City* noong 2004.

Si **Mc Kyle F. Vilaz** ay isang Katuwang na Propesor at katekista sa *De La Salle (DLSU) Araneta University*. Siya ay nakapagtapos ng *Master of Arts in Religious Education* sa *Siena College Inc. Quezon City* noong 2019. Kasabay ng kaniyang pag-aaral ng *Advanced Certificate in Adult Faith Formation* sa *Fordham University, New York*, siya rin ay kumukuha ng *PhD in Religious and Values Education* sa *De La Salle University (DLSU) Manila*. Ang mga interes niya ay sa larangan ng *youth studies*, *Jewish roots*, *catechetical methods*, at *religious education studies.*

Mga Taga-disenyo ng Libro

Si **Gracelle C. Tungbaban** ay tagapaglikha ng koleksiyon ng **linyang-sining** at isa sa nagdisenyo ng *layout* ng librong ito. Siya ay mag-aaral ng *Bachelor of Arts in Sociology* sa *Unibersidad ng Santo Tomas (UST)* at katuwang sa *multimedia* ng *NCS 2021: PARI Project*. Ang kaniyang kasalukuyang interes sa pananaliksik ay sosyolohiya ng kabataan at kalusugang panlipunan.

Si **Vincent Reuben E. Valientes** ay tagapamuno ng mga sosyologong mag-aaral na katuwang sa *multimedia* ng *NCS 2021: PARI Project*. Isa sa nagdisenyo ng pabalat at *layout* ng librong ito. Kasalukuyang mag-aaral ng *Bachelor of Arts in Sociology* ng *Unibersidad ng Santo Tomas (UST)* na kung saan ang kaniyang interes sa pananaliksik ay sosyolohiya ng kabataan, Katolisismo, *sports*, at metodong biswal *(visual sociology)*.

Si **Jayson U. Dela Cruz** ay ang nagdisenyo ng *Mga Larawang Retablo ng mga Katekistang Banal*. Sa kasalukuyan, siya ay isang mag-aaral ng *BA Sociology Program* ng *Unibersidad ng Santo Tomas (UST)* at katuwang sa *multimedia* ng *NCS 2021: PARI Project.* Siya ay Tagapag-ugnay ng Ministeryo ng mga Lingkod-Altar sa *Parokya ni San Hudas Tadeo* sa Diyosesis ng Pasig. Ang kaniyang interes sa pananaliksik ay sosyolohiya ng relihiyon, Katolisismo, at mga isyung pastoral.

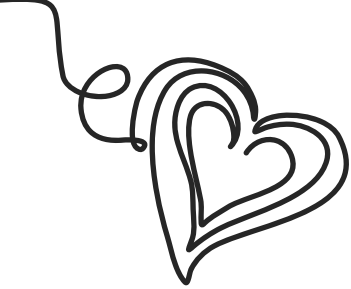

Makatutulong ang aklat na ito upang magabayan ang ating mga katekista upang patuloy nilang maituro ang pagmamahal ni Hesukristo sa pamamagitan ng iba't ibang mga malikhaing pedagohiya, bukod pa sa mga nakasanayang "lecture method" at "pagkukwento ng karanasan".

✝ Obispo Pablo Virgilio S. David, D.D.
Diyosesis ng Kalookan
Pangulo, CBCP (2021-2023)

Espesyal ang modyul na ito dahil tungkol ito sa pagkilala ng inyong talento't kasanayan bilang mga ***Katekistang Malikhaing*** bukas sa paggamit ng samo't saring pedagohiya upang ang katekesis ay maging makabuluhan, malalim, at mapaghuhugutan ng inspirasyon ng kabanalan.

✝ Obispo Roberto C. Mallari, D.D.
Diyosesis ng San Jose de Nueva Ecija
Tagapamuno, CBCP-ECCCE (2016-2021)

Isa sa mga yaman ng ating kulturang Pilipino ay ang paghahabi *(weaving)*. Nakamamangha na ang hiwa-hiwalay na sinulid ay nagiging isang tela. Ganitong imahen ang naiwan sa aking diwa matapos kong mabása ang ***Katekistang Malikhain.***

Fr. Amado (Bong) V. Gino
Catechetical Director, Diyosesis ng Kalookan

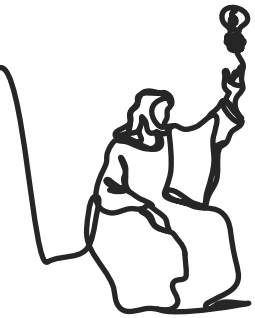

Ang librong ito ay makatutulong sa ating mga katekista, lalong-lalo na sa mga sanay lamang sa paggamit ng mga nakagawiang pagtuturo ng katekesis. Nakasisiguro akong matututo sila ng iba't ibang paraan at pedagohiyang nakalahad sa aklat na ito na makatutulong sa kanilang ministeryo bilang mga katekista.

Vanessa B. Sabit
Katekista, Diyosesis ng Bacolod

Ang iba't ibang pedagohiya ay magiging panibagong daan sa mga katekista upang maihatid sa kabataan at sa mga mananampalataya ang turo ng Simbahan na may kislap at epekto sa kanilang pang araw-araw na búhay.

German J. Calacat, Jr.
Katekista, Arkidiyosesis ng Cagayan de Oro

Ambag ng *Unibersidad ng Santo Tomas (UST)*
sa paggunita ng 500 Taon ng Kristiyanismo sa Pilipinas

Isang *Research-based Intervention Outcome (RIO)* batay sa mga resulta ng *National Catechetical Study (NCS) 2016 - 2021: Pastoral Action Research and Intervention (PARI) Project* ng *Research Center for Social Sciences & Education (RCSSED), Unibersidad ng Santo Tomas (UST).*